

SLAVONSKI BROD I BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA
U DOMOVINSKOM RATU

BIBLIOTHECA CROATICA: SLAVONICA, SIRMIENSIA ET BARANYENSIA

Posebna izdanja

Knjiga 19

Nakladnik:

Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje,
Slavonski Brod

Za nakladnika:

Stanko Andrić

© Nakladnik i Autori radova u zborniku

Recenzenti:

Nikica Barić

Ivica Miškulin

Lektura:

Marija Raguž

Prijevod sažetaka:

Mica Orban Kljajić

Tehnički urednik:

Domagoj Maratović

Grafička priprema i oblikovanje:

Krešendo, Osijek

Tisak:

Sveučilišna tiskara, Zagreb

Naklada:

400 primjeraka

ISBN 978-953-8102-12-7

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu
Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 140914015.

Izdavanje ove knjige novčano je pomoglo
Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske

Slike na koricama:

Fotografije preuzete iz knjige:

Frano Piplović, *Živjeti u Slavonskom Brodu 1990.–1993.*, autori fotografija Darko Janković i dr.
(Slavonski Brod: Posavska Hrvatska – Radio Brod – Publicum – Brodska kulturna baština, 2006.)
Detalj grafitima oslikanog zida na savskom keju u Slavonskom Brodu

SLAVONSKI BROD I BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA U DOMOVINSKOM RATU

ZBORNİK RADOVA
ZNA NSTVENOG SKUPA ODRŽANOG
U SLAVONSKOM BRODU 22. I 23. RUJNA 2016.

UREDIO
Miroslav Akmadža

Slavonki Brod, svibanj 2018.

Sadržaj

Predgovor	7
Program skupa	9
Davor Marijan: Bosanskoposavski koridor – značenje, borbe, tumačenja	13
Mladen Barać - Mario Tomas: Zauzimanje vojnih objekata Jugoslavenske narodne armije na području slavonskobrodske općine 1991. godine.....	39
Jakša Raguz: Stanje sigurnosti, javnoga reda i mira na prostoru općine Slavonski Brod 1991. godine.....	63
Ana Holjevac Tuković: Slavonski Brod u razdoblju od ožujka do listopada 1992. (pregled napadnih djelovanja na grad i njegova stradanja)	101
Gordana Slanček - Domagoj Zovak: Zapisi iz kasarne JNA “Ivan Senjug Ujak” Slavonski Brod – stanje unutar kasarne i političko-sigurnosna situacija na području općine Slavonski Brod (1990.-1991.).....	121
Nikolina Vuković: Djelovanje Kriznog štaba Općine Slavonski Brod 1991. – 1992.....	157
Gabrijela Baričić: Djeca kao žrtve u Domovinskom ratu u Slavonskom Brodu 1991. – 1993.	181
Ante Nazor: “Daruvarski sporazum” 18. veljače 1993.....	205
Marin Sabolović: Vojno-geografska analiza operativnoga područja Bosansko-posavskoga bojišta.....	235
Ivan Brigović - Ivan Radoš: 101. brigada Hrvatske vojske na istočnoslavonskom ratištu (studeni 1991. – lipanj 1992.).....	257
Natko Martinić Jerčić: Prilozi za ratni put 121. brigade Hrvatske vojske od njezina osnutka do Sarajevskog primirja	291

Željko Karaula:

Djelovanje 105. brigade Hrvatske vojske iz Bjelovara na
brodsko-posavskom ratištu321

Mate Rupić:

Arhivski izvori za istraživanje okupacije zapadne Slavonije 1990. - 1995.335

Mato Artuković:

Slavonski Brod i Brodsko-posavska županija u srpskom tisku
za vrijeme Domovinskog rata351

Željka Križe:

Izveštavanje hrvatskoga tiska o ratnim stradanjima
na slavonskobrodskom području od ožujka do listopada 1992.417

Marko Kevo:

Rad bolnice u Slavonskom Brodu tijekom 1991. i 1992. godine.....445

Ante Cvitković:

Epidemiološka situacija tijekom Domovinskog rata
u Slavonskom Brodu i Brodsko-posavskoj županiji457

Ivan Mikuš:

Humanitarni aspekti Domovinskog rata u Slavonskom Brodu.....465

Dražen Živić:

Demografske promjene u Brodsko-posavskoj županiji (1991. – 2011.):
uzroci, tijek i posljedice depopulacije501

Julija Barunčić Pletikosić:

Stradanja Katoličke crkve u Domovinskom ratu na području
današnje Đakovačko-osječke nadbiskupije519

Ivan Medved - Ivanka Cafuta:

Kulturna zbivanja u Slavonskom Brodu u vrijeme Domovinskog rata.....545

Đuro Škvorc:

Učenici i profesori Srednje škole Matije Antuna Reljkovića
iz Slavonskog Broda u Križevcima - nastava u izbjeglištvu 1992./1993.....571

Nenad Grgurica:

Carinski sustav za vrijeme Domovinskog rata i poslijeratna obnova
carinskih ispostava na rijeci Savi589

Slike sa skupa621

Predgovor

Tematika Domovinskog rata u Hrvatskoj devedesetih godina 20. stoljeća od iznimnog je interesa za hrvatsku suvremenu historiografiju, kao i za druge društveno-humanističke, ali i pojedine prirodne znanosti. No, osim znanstvenika ta tematika, zbog svoje aktualnosti i činjenice da se Domovinski rat dogodio u nedavnoj prošlosti pa ga se sjećaju svi rođeni prije 1995., izaziva pozornost i šire hrvatske javnosti, kao i one u susjednim zemljama, sudionicama ratnih zbivanja. To se posebice odnosi na Srbiju, koja je izvršila agresiju na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, kao i na Bosnu i Hercegovinu, koja je također bila meta srpsko-crnogorske agresije, ali i s čijeg su područja ti agresori napadali Hrvatsku. Potonje se posebice odnosi na Slavonski Brod i Brodsko-posavsku županiju, koji se geografski nalaze uz same granice tih država i koji su glavne vojne udare trpjeli upravo s tih područja.

U takvom spletu okolnosti Slavonski Brod i Brodsko-posavska županija postali su iznimno važan vojno-strateški čimbenik u obrani Hrvatske od velikosrpske agresije. To je područje postalo bojno polje od iznimnog značaja, na kojem su se odvijali ratni sukobi velikih razmjera. To je rezultiralo uključivanjem velikog broja stanovnika tog područja u obrambene ratne aktivnosti, bilo u sklopu hrvatskih vojno-redarstvenih snaga, bilo u sklopu civilne zaštite, vatrogasnih postrojbi, zdravstvenih i socijalnih ustanova, kao i mnogih drugih logističkih i humanitarnih aktivnosti. Osim domicilnog stanovništva u obrani navedenog područja sudjelovale su i mnoge vojno-redarstvene postrojbe, kao i razne humanitarne i druge organizacije i pojedinci iz drugih dijelova Hrvatske.

Ratne aktivnosti rezultirale su velikim ljudskim i materijalnim stradanjima. Mnogi su branitelji i civili, među kojima i djeca, smrtno stradali ili postali invalidi. Brojni su civili morali pred agresorskom najezdom napustiti svoje domove i potražiti privremeni smještaj u dijelovima Hrvatske koji nisu bili izravno ugroženi ratnim zbivanjima. Uslijed agresorskih aktivnosti porušene su mnoge zgrade i gospodarski objekti, što je znatno otežalo svakodnevni život stanovništva na navedenom području. Sve te okolnosti dovele su do bitnih promjena životnih prilika na tom području, ne samo tijekom, nego i nakon rata, posebice na području gospodarskih i demografskih prilika.

Kako bismo dobili što jasniju sliku o svim navedenim problemima tijekom ratnih zbivanja, kao i njihovim posljedicama, smatrali smo nužnim

organizirati znanstveni skup na tu temu, na kojem bi se iznijeli rezultati dosadašnjih historiografskih i drugih znanstvenih istraživanja. Kako je 2016. godine Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskom Brodu, obilježavala 20. godišnjicu svoga osnivanja, smatrali smo da je to najbolja prigoda za organizaciju znanstvenog skupa na temu *Slavonski Brod i Brodsko-posavska županija u Domovinskom ratu*. Znanstveni skup održan je u Slavonskom Brodu 22. i 23. rujna 2016. godine. Na skupu su sudjelovala 23 izlagača iz raznih znanstvenih i drugih ustanova iz cijele Hrvatske, a teme njihovih izlaganja obuhvaćale su razna područja, kao što su vojna problematika, politika, gospodarstvo, socijalna služba i zdravstvo, demografija, školstvo, Crkva, tisak i razna druga područja.

Navedena izlaganja autori su realizirali i u pisanom obliku, rezultat čega je ovaj Zbornik radova, koji objavljujemo kako bi bio dostupan znanstvenoj, ali i svekolikoj zainteresiranoj javnosti i bio pomoć u daljnjim istraživanjima povijesti Domovinskog rata.

Urednik